

æternæ simpliciter, sed non quoad eum in quo ab æterno non sunt phantasmata, quorum similitudines sunt apud intellectum possibilem. Sed tamen cum nulla phantasmata sint æterna, adhuc sequeretur quod illæ species quæ sunt ab æterno in intellectu possibili, non essent abstractæ ab aliquibus phantasmatis: & hoc est contra intentionem, & verba Philosophi.

Secundo autem nititur ostendere, quod ex hac positione non sequitur quod omnium hominum sit unum esse, & una operatio, secundum quam omnes sint æqualiter sapientes. Dicit enim, quod cum species intellecta se habeat ad intellectum possibilem quodammodo ut forma ad materiam, hoc modo quod ex eis quodammodo efficitur unum completum, conjunctio ejus ad nos est per id quod est formale in dicta conjunctione, scilicet per speciem intellectam, cujus unum subjectum dicit esse phantasma, quod est in nobis, & ad ipsum intellectum possibilem. Unde cum in diversis sint diversa phantasmata, diversis hominibus conjungitur intellectus possibilis diversa conjunctione: & ex hoc homines habent esse diversum: ex hoc etiam unus scit quod alter ignorat, quia secundum unam speciem intellectam conjungitur uni secundum quam non conjungitur alteri, quamvis quædam intentiones intellectæ sint, ut primæ conceptiones intellectus, secundum quas omnibus conjungitur, à quibus intellectus possibilis nunquam denudatur, hominibus ab æterno existentibus, ut ipse dicit. Unde concludit quod illud quod est in nobis de intellectu, quodammodo est corruptibile, & quodammodo est incorruptibile: quia ex parte illa unde multiplicatur phantasmata, accidit corruptio; sed ex parte intellectus possibilis est incorruptibilis. Unde sequitur etiam ex hoc quod post corporum corruptionem nulla diversitas animarum remaneat. Sed hæc ratio ostenditur esse frivola multipliciter. Primo, quia, ut dictum est, species quæ est forma intellectus possibilis, non est eadem numero in phantasmate, & in subjecto; sed est similitudo illius: unde sequitur quod intellectus nullo modo nobis conjungatur, & sic per ipsum non intelligamus. Secundo, quia conjunctio intellectus cum specie intellecta, est per operationem intellectus, pertinet ad perfectionem secundam: unde impossibile est quod mediante tali conjunctione acquiratur homini perfectio sua prima, & esse substantiale: & sic cum homo ex tali conjunctione sit habens intellectum, ut dicunt, homo non esset homo in specie determinata per hoc quod est habens intellectum: quia illud medium, scilicet species intellecta, cum utroque extremorum conjungitur modo accidentis ad subjectum, scilicet cum virtute imaginativa, & cum intellectu possibili; quod est contra Philosophum in VIII. Metaphysic. text. xvi. ubi dicit, animam corpori nullo mediante uniri, nec etiam mediante scientia, ut Licophron dicebat; in quod ista positio redire videtur. Tertio, quia operatio non egreditur ab objecto, sed à potentia: non enim visibile videt, sed visus. Si ergo non conjungitur intellectus nobiscum, nisi per hoc quod species intellecta aliquo modo habet subjectum in nobis, sequitur quod hic homo, scilicet Sortes, non intelligat, sed quod intellectus separatus intelligat ea quæ ipse imaginatur: & plura alia absurda non difficile est adducere.

Et ideo, remotis omnibus prædictis erroribus, dico cum Avicenna, de Anima part. v. cap. vii. intellectum possibilem incipere quidem esse in corpore, sed cum corpore non deficere, & in diversis di-

versum esse, & multiplicari secundum divisionem materiæ in diversis individuis, sic ut alias formas substantiales: & superaddo etiam, intellectum agentem esse in diversis diversum: non enim videtur probabile quod in anima rationali non sit principium aliquid quod naturalem operationem explere possit; quod sequitur, si ponatur unus intellectus agens, si ve dicatur Deus, vel intelligentia. Nec iterum dico, hæc duo, scilicet intellectum agentem, & possibilem, esse unam potentiam diversimode nominatam secundum diversas operationes: quia quæcumque actiones reducuntur in contraria principia, impossibile est eas reducere in eandem potentiam: propter quod memoria à sensu distinguitur, quia recipere species sensibilium, quod est sensus, & tenere quod est memoriæ, reducuntur in contraria principia etiam in corporibus, scilicet humidum, & siccum. Cum ergo recipere species intellectas, quod est intellectus possibilis, & facere eas intelligibiles actu, quod est intellectus agentis, non possint secundum idem convenire; sed recipere convenit alicui secundum quod est in potentia, & facere secundum quod est in actu: impossibile est agentem, & possibilem non esse diversas potentias. Sed quomodo possint radicari in una substantia, est difficile videre: non enim videtur quod uni substantiæ possit convenire esse in potentia respectu omnium formarum intelligibilium, quod est intellectus possibilis, & esse actu respectu omnium illarum, quod est intellectus agentis: alias non posset facere omnes formas intelligibiles; cum nihil agat nisi secundum quod est in actu. Sed tamen sciendum, quod non est inconveniens aliqua duo esse, quorum utrumque secundum diversa est in potentia respectu alterius; sicut ignis est in potentia frigidus, quod actu aquæ convenit: & aqua est in potentia calida, quod actu est in igne: unde agunt, & patiuntur ad invicem. Similiter dico quod se habet res sensibilis ad animam intellectivam: res enim sensibilis est potentia intelligibilis, & actu naturam distinctam habens; in anima vero est actu lumen intellectuale; sed determinatio cognitionis respectu hujus, vel illius naturæ, est in potentia, sicut pupilla est in potentia respectu hujus, vel illius coloris: & ideo anima virtutem habet per quam facit species sensibiles esse intelligibiles actu, quæ est intellectus agens; & habet virtutem per quam est in potentia, ut efficiatur in actu determinatæ cognitionis à specie rei sensibilis, factæ intelligibilis actu, & hæc virtus vel potentia dicitur intellectus possibilis: & harum duarum virtutum operationes sequitur omne nostrum intelligere, tam principium, quam conclusionem: unde apparet falsum esse quod quidam dicunt, habitum principiorum esse intellectum agentem.

Ad primum ergo dicendum, quod intellectus non negatur esse forma materialis quin det esse materiæ sicut forma substantialis quantum ad esse primum: & ideo oportet quod ad divisionem materiæ, quæ causat diversa individua, sequatur etiam multiplicatio intellectus, id est animæ intellectivæ. Sed dicitur immaterialis respectu actus secundi, qui est operatio, quia intelligere non expletur mediante organo corporali: & hoc contingit, quia ab essentia animæ non exit operatio, nisi mediante virtute ejus, vel potentia: unde cum habeat quasdam virtutes quæ non sunt actus aliquorum organorum corporis, oportet quod quædam operationes animæ sint non mediante corpore.

Ad secundum dicendum, quod quodcumque con-

ARTICULUS II.

Utrum anima fuerint creatæ extra corpora.

I. P. quæst. xc. art. 4. & II. cont. Gent. cap. lxxxiii. & de pot. quæst. 111. art. 10.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod anima fuerint creatæ extra corpora. Genes. 11. 2. dicitur, quod die septimo requievit Deus ab omni opere quod (1) paravit; id est, cessavit aliquod opus novum facere. Sed novum opus est quod nec in se unquam fuit, nec in materia præcessit. Cum ergo anima immaterialis sit, & non possit dici quod secundum materiam præcesserit in operibus sex dierum, videtur quod ipsa in se præcesserit: alias Deus novum opus faceret in animæ creatione. Ergo videtur quod anima extra corpora creatæ fuerint; cum corpora singularium ab initio non fuerint.

2. Si dicas, quod quamvis anima non præcesserit in materia in operibus sex dierum; præcessit tamen quantum ad rationem seminalem; contra. Si ratio seminalis animæ præcesserit, oportet quod in aliqua creatura præcesserit, vel corporali, vel spiritali. Sed illud in quo est ratio seminalis alicujus rei, est effectivum ejus: unde Philosophus in II. Physic. text. xxx. ponit semen in genere causæ efficientis. Ergo vel Angelus esset factor animæ, ut Philosophi quidam posuerunt, quod falsum est: vel aliqua creatura corporalis, quod est magis falsum. Ergo & primum est impossibile.

3. Præterea. Opus creationis præcedit distinctionem, & ornatum. Sed anima educitur in esse per creationem. Ergo non incipit esse post opera sex dierum, in quibus res distinctæ, & ornate sunt; & sic idem quod prius.

4. Præterea. Omne illud quod non dependet ab altero secundum suum esse, potest incipere non incipiente illo. Sed anima rationalis non dependet ex corpore secundum suum esse, cum destructio corpore remaneat. Ergo non videtur inconveniens ponere animas extra corpora creatas.

5. Præterea. Anima, & Angelus conveniunt in natura intellectuali. Cum ergo natura intellectualis conditio sit immaterialitas, videtur quod sicut Angeli ex sua creatione habent quod corpori non uniuntur, similiter animæ rationales in sua creatione corpori unitæ non sint.

6. Præterea. Magis pertinet ad perfectionem universi natura spiritalis quam corporalis. Si ergo animæ rationales quotidie de novo creentur, videtur quod à principio universum perfectum non fuerit, & quod quotidie ejus perfectioni adjicitur: cuius contrarium habetur Genes. 11. 1. Igitur perfecti sunt cæli, & terra, & omnis ornatu eorum.

Sed contra. (2) Proprius actus est in propria potentia. Sed anima rationalis est proprius actus corporis. Ergo videtur quod non sit nisi in corpore.

Præterea. Terminus motus nunquam præcedit motum, præcipue in generatione. Sed anima est terminus generationis humanæ, sicut quælibet alia substantialis forma rei generatæ. Ergo ante generationem corporis anima esse non potuit.

Respondetur dicendum, quod quorundam antiquorum

X 2

conjunguntur duo, quorum unum est potentius altero, & trahit ad se illud, habet aliquam virtutem præter illud quod sibi subicitur; ut patet in flamma, quia ignis vincens vaporem cui conjungitur, habet virtutem illuminandi, ultra quam possit se extendere actio vaporis incensi calefaciendo. Cum ergo in conjunctione formæ ad materiam forma inveniat dominans, quanto forma est nobilior, & magis vincens materiam, tanto magis poterit habere virtutem præter conditionem materiæ. Unde quædam corpora mixta præter virtutes qualitarum activarum, & passivarum, quæ tenent se ex parte materiæ, habent quasdam virtutes quæ consequuntur speciem, ut quod magnes attrahit ferrum: & magis hoc invenitur in plantis, ut patet in augmento quod terminatur per virtutem animæ, quod non posset esse per virtutem ignis, ut dicitur II. de Anima, text. xl. & xli. & hoc adhuc invenitur plus in animalibus, quia sentire omnino est supra virtutem qualitarum elementarium: & perfectissime in anima rationali, quæ est nobilissima formarum; & ideo ipsa habet quasdam virtutes in quibus nullo modo communicat corpus, & quasdam in quibus communicat.

Ad tertium dicendum, quod secundum Avicenam, loc. cit. species intellecta potest dupliciter considerari: aut secundum esse quod habet in intellectu, & sic habet esse singulare; aut secundum quod est similitudo talis rei intellectæ, prout ducit in cognitionem ejus; & ex hac parte habet universalitatem: quia non est similitudo hujus rei secundum quod hæc res est, sed secundum naturam in qua cum aliis suæ speciei convenit. Nec oportet omne singulare esse intelligibile tantum in potentia, sicut patet de substantiis separatis, sed (5) in illis quæ individuantur per materiam, sicut sunt corporalia: sed species istæ individuantur per individuationem intellectus: unde non perdunt esse intelligibile in actu; sicut intelligo me intelligere, quamvis ipsum meum intelligere sit quædam operatio singularis. Patet etiam per se, quod secundum inconveniens non sequitur: quia alius individuationis modus est per intellectum, & per materiam primam.

Ad quartum dicendum, quod, sicut Commentator etiam dicit in III. de Anima, com. v. illud quod est receptivum aliquorum, non oportet quod sit privatum qualibet natura determinata, sed quod sit deundatum à natura receptorum, sicut pupilla à natura colorum: & ideo intellectum possibilem necesse est habere naturam determinatam; sed ante intelligere, quod est per receptionem speciei, non habet in natura sua aliquid eorum quæ à sensibilibus recipit: & hoc est quod dicitur, quod nihil est eorum quæ sunt.

Ad quintum dicendum, quod quamvis anima non habeat materiam partem sui ex qua sit, habet tamen materiam in qua est, cujus perfectio est; ad cujus divisionem multiplicatur secundum numerum, & non secundum speciem. Secus autem est in illis substantiis immaterialibus quæ non habent etiam materiam cujus sint formæ: quia in eis nulla materialis multiplicatio esse potest, sed tantum formalis, quæ diversitatem speciei inducit.

In II. Sent. Tom. II.

(5) Al. in aliis. (1) Al. paravit. (2) Addit Nicolai, ut dicitur III. de Anima, text. xxvii.

rum opinio fuit animas esse extra corpora à principio creatas: cuius erroris occasio fuit quod animam corpori uniri posuerunt quasi accidentaliter, sicut nauam navi, vel sicut hominem indumento, ut de Platone Gregorius Nysenus (a) narrat: unde dicebat, hominem esse animam corpore indutam: & idem etiam, secundum Pythagoricos, de corpore in corpus transibat: Hoc autem Aristoteles reprobat I. de Anima, text. LIII. & II. de Anima text. XXVI, ostendens animam, cum det esse substantiale, & specificum, in tali corpore habere essentialē habitudinem ad corpus, tantum quod anima quæ dat esse uni corpori, aliud perficere non possit. Similiter Avicenna (tract. de Anima part. v. cap. IV.) istum errorem reprobat satis efficaci ratione, supposita animæ immaterialitate. Impossibile est enim diversitatem in numero sub eadem specie causari, nisi ex diversitate materiæ: quia ad diversitatem formalium principiorum sequitur diversitas specierum. Si ergo anima, ut dictum est, non habeat materiam ex qua fit, non possunt plures animæ unius speciei esse diversæ numero, nisi per diversitatem materiæ in qua sunt. Unde de si ante corpus creatæ fuissent, oportuisset eas vel esse diversas in specie; & sic omnes homines specie differre ex diversitate formarum; aut quod esset unum tantum numero, & sic rediret error tactus in præcedenti articulo. Augustinus tamen dicit VII. super Genes. animam primi hominis creatam esse ante formationem corporis; quod tamen non asserit.

Ad primum ergo dicendum, quod pro tanto Deus dicitur ab opere septima die cessasse, quia nihil postea fecit quod non aliquo modo in primis operibus præcesserit vel secundum materiam, & rationem seminalem, sicut corpora quæ de novo generantur; vel secundum similitudinem, sicut animæ quæ de novo creantur.

Sciendum autem, quod similitudo animæ præcessit etiam in opere creationis aliquo modo, cum omnia simul creata legantur, ut Eccli. XVIII. dicitur; sed hæc similitudo fuit in natura communi, in qua anima, & Angelus conveniunt, scilicet in intellectuali. Præcessit etiam in operibus sex dierum, hujus animæ quæ nunc creatur, similitudo in specie: quia inter alia sex dierum opera etiam homo creatus est, rationali anima perfectus secundum alios sanctos; quamvis secundum Augustinum VII. super Genes. fuerit in illis sex diebus factus homo quantum ad materiam, & rationem seminalem ratione corporis; ratione vero animæ, ipsa primi hominis anima fuerit in se facta.

Et per hoc patet responsio ad secundum: quia concedimus quod ratio seminalis animæ, ejus creationem in nulla creatura præcedat.

Ad tertium dicendum, quod quædam creatio est quæ non præsupponit materiam nec ex qua, nec in qua illud quod creatur, fiat; & talis est creatio quæ distinctionem, & ornatum præcessit. Sed creatio animæ quamvis non sit ex materia, tamen præexigit materiam in qua creatur. Et quia illa materia non potest disponi ut efficiatur propria, nisi per actionem naturæ, ideo talis creatio sequitur distinctionem, & ornatum, secundum quæ principia activa in natura constituta sunt, ut prius dictum est.

Ad quartum dicendum, quod sicut Avicenna dicitur,

EX EDIT. P. NICOL. (a) Immo potius Nemesius, qui sub nomine Gregorii Nyseni olim circumferri solebat, Lib. de natura hominis cap. 12 Tom. XII. Bibliothecæ Patrum; etsi verus Nysenus in tract. de hominis officio eos refellit ex professo qui animas ante corpora præexistentes, & ab aliis in alia corpora transmigrantes fabulabantur, sed Platonis nomine non expresso. Ad marginem autem Venetæ editionis an. 1593. notabatur: Plato in Alcibiade de natura hominis.

cit., de Anima, part. 1. cap. 1. anima quamvis non dependeat à corpore quantum ad suum esse, vel quantum ad suum finem, dependet tamen quodammodo quantum ad suum principium. Cujus ratio est, quia cum universalia non habeant aliquid esse nisi in anima, oportet quod quicquid in esse naturæ producitur, producat secundum hoc quod individuatur. Cum ergo anima esse individuatum non possit habere, nisi secundum quod conjungitur corpori, ut forma ejus, ut probatum est, oportet quod non incipiat esse nisi in corpore; sed tamen in corpore acquiritur sibi esse absolutum, non depressum, vel obligatum ad corpus: & ideo etiam post destructionem corporis manet secundum suum esse individuata, & distincta ab alia anima.

Ad quintum dicendum, quod anima, & Angelus in hoc conveniunt quod utrumque est substantia subsistens, esse absolutum habens, & quod materiam partem sui non habent; ex quibus consequitur intellectualitas in utroque; in hoc tamen differunt quod cum natura angelica sit sublimior, & Deo propinquior, acquiritur sibi esse altius, in cuius participationem nullo modo corpus adduci potest, ac per hoc nec Angelus potest forma corporis esse; sed animæ acquiritur esse inferius, & minus nobile, in quo corpus sibi unitur, ut unum sit animæ esse, & corporis, & quod est esse conjuncti: & ideo est forma corporis, individuatioque sua est ex unione ejus ad corpus: & de hoc etiam in I. Lib. dist. VIII, habitum est.

Ad sextum dicendum, quod essentialis universi perfectio consistit in speciebus; accidentalis vero in individuis. Cum ergo multiplicatio animarum non sit secundum diversam speciem, sed secundum numerum tantum, relinquitur quod per hoc quod multæ animæ quotidie creantur, nihil ad essentialē universi perfectionem adjungitur, sed ad accidentalem tantum: & hoc non est inconueniens.

Ad septimum dicendum, quod essentialis universi perfectio consistit in speciebus; accidentalis vero in individuis. Cum ergo multiplicatio animarum non sit secundum diversam speciem, sed secundum numerum tantum, relinquitur quod per hoc quod multæ animæ quotidie creantur, nihil ad essentialē universi perfectionem adjungitur, sed ad accidentalem tantum: & hoc non est inconueniens.

QUÆSTIO III.

Deinde queritur de formatione hujus ex parte corporis: & circa hoc queruntur duo.

Primo. De qua natura corporis hominis compositionem sit.

Secundo. De loco corporali in quo positus est, scilicet in paradiso.

ARTICULUS I.

Utrum in compositione hominis sit aliquid de natura corporis celestis.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod in compositione corporis hominis sit aliqua pars de natura corporis celestis. Eidem enim formæ debetur idem perfectibile. Sed forma corporis hominis convenit in natura intellectuali cum forma separata, quæ corpus cæli movet. Ergo videtur quod aliquid de natura celestis corporis in compositionem hominis corporis veniat.

2. Præterea. Impossibile est contraria ad maximam æqualitatem venire, nisi per aliquid concilietur.

tur. Sed non potest contraria conciliare nisi quod est à contrarietate remotum, quale est inter corpora solum corpus celeste. Ergo oportet ad compositionem corporis hominis, in quo ad maximam æqualitatem elementa perveniunt, aliquid de natura corporis celestis advenire.

3. Præterea. Avicenna dicit (de Anima part. III, cap. VIII. & part. V. cap. VIII.) quod spiritus qui per membra diffunduntur, sunt de natura lucis. Hæc autem est natura quinti corporis: unde etiam Philosophus dicit in II. de Anima (text. LXIX.) quod lucidum, & diaphanum invenitur in inferioribus corporibus, secundum quod communicant cum superiori corpore. Ergo videtur quod in corpore humano sit aliquid de essentia corporis celestis.

4. Præterea. Sicut dicit Philosophus de gener. animal. Lib. II. cap. III. oportet quod in semine sit triplex calor, scilicet calor elementaris, scilicet igneus, & celestis, & vitalis, qui est animæ. Sed accidentia indicant naturam, ut in I. de Anima dicitur. Ergo videtur quod præter naturam elementarem sit etiam in corpore hominis natura celestis, & natura animæ.

5. Præterea. Homo dicitur minor mundus, quia in eo omnium creaturarum naturæ concurrunt. Sed corpus celeste est maxima pars universi. Ergo videtur quod aliquid de natura illius corporis veniat in compositionem corporis hominis.

Sed contra. Quidquid venit in compositionem corporis hominis, est aliquo modo perfectum ab anima. Sed quicquid incipit esse sub aliqua forma substantiali, est generabile, & corruptibile; anima vero substantialis forma est. Cum ergo natura corporis celestis sit incorruptibilis, & ingenerabilis, videtur quod ad compositionem corporis hominis non veniat.

Præterea. Ut in I. Cæl. & mun. text. XIX. Philosophus dicit, idem est locus naturalis totius corporis, & partis ejus. Sed locus corporis celestis est supra elementa. Ergo nihil de natura illius corporis potest hic esse nisi sicut in loco innaturali, & per motum violentum. Illius autem corporis non potest esse violentus motus, cum motus ejus circularis contrarium non habeat, ut in I. Cæl. & mund. text. XX. probatur; cum tamen oporteat motum violentum naturali contrarium esse. Ergo nihil de natura corporis celestis ad compositionem hominis venit.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod aliquid venire in compositionem alicujus contingit dupliciter. Aut per essentialitatem suam per modum principii materialis, vel formalis; & sic nullo modo aliquid de natura corporis celestis venit in compositionem hominis corporis. Quia quod plura corpora veniant ad constitutionem unius, hoc non potest esse nisi tribus modis: vel per simplicem aggregationem, sicut ex lapidibus fit acervus: vel per compositionem, quæ est cum ordine partium determinato, & ligamento, sicut ex lignis, & lapidibus fit domus: vel per mixturem, sicut ex elementis efficitur mixtum. Nullo autem istorum modorum potest aliqua (1) pars de natura celestis corporis in compositionem hominis corporis venire: quia in primis duobus modis oportet unamquamque partium esse distinctam secundum situm ab alia; non autem vi-

(1) Al. pars corporis.

EX EDIT. P. NICOL. (a) Homil. XXIX. in Evang. quæ prius homil. Ascensionis notabatur, quia in festo Ascensionis Domini habita est, & Ecclesia illam eodem die legit.

demus hoc in compositione hominis corporis, quod sit ibi aliquid de natura corporis celestis, ab aliis, scilicet elementis, secundum situm distinctum: in tertio autem modo oportet adesse alterationem componentium, quia mixtio est miscibilium alteratorum unio, ut in I. de gener. dicitur; natura autem celestis inalterabilis est. Alio autem modo venit aliquid in compositionem alicujus per effectum virtutis suæ; & hoc modo natura corporis celestis venit in compositionem corporis hominis, & omnium mixtorum corporum: quia nihil consequitur formam substantialem nisi per virtutem celestem, eo quod corpus cæli est primum alterans, cujus virtute omnes alterationes regulantur, & ad fines proprios perducuntur.

Quidam tamen dicunt, aliquid de natura corporis celestis venire in compositionem hominis corporis essentialiter, quasi concilians elementa: & hoc dicunt esse lucem, quam ponunt corpus esse. Sed hæc positio falso fundamento innititur, dum ponit lucem esse corpus, ut supra dictum est: quo remoto veritatem haberet quodammodo: quia, ut supra dictum est, virtutes corporum celestium participantur ab inferioribus corporibus mediante luce. Nec tamen adhuc esset de compositione hominis corporis corpus celestis natura; quia illa lux non est forma substantialis corporis hominis, sed aliquo modo est causa ejus: & de hoc supra dictum est distinct. XIII.

Ad primum ergo dicendum, quod anima quæ movet corpus humanum, non est ejusdem speciei cum natura quæ movet corpus celeste, quamvis sit simillima sibi inter omnes formas naturales. Unde non oportet quod aliquid de celesti corpore sit essentialiter pars hominis corporis, sed quod humanum corpus maxime cælo similetur; quod contingit in hoc quod est temperatissima complexio, & maxime recedens à contrarietate, dum ad medium pervenit quod neutrum est contrarium.

Ad secundum dicendum, quod ad illam elementorum conciliationem sufficit effectus virtutis celestis: unde non oportet corpus celeste compositionem hominis corporis essentialiter ingredi.

Ad tertium dicendum, quod non oportet omne quod est lucidum, pertinere ad naturam quintæ essentiae, nisi per similitudinem, & convenientiam quandam. Unde quanto corpus fuerit nobilius, tanto magis participat proprietates ejus: unde in igne est plus de luce quam in aere, & sic deinceps. Non ergo intendit Avicenna dicere spiritus esse de natura quintæ essentiae, cum post ipse dicat ex quibusdam cibus, vel partibus subtiliores, & clariore spiritus generari.

Ad quartum dicendum, quod in semine non est calor celestis corporis, qui sit in corpore celesti sicut in subjecto; sic enim sequeretur corpus celeste in semine esse; sed quod virtus corporis celestis operatur in semine, sicut virtus motoris primi relinquitur in instrumento.

Ad quintum dicendum, quod non omnia veniunt in compositionem hominis corporis per essentialitatem, sed per similitudinem, & convenientiam quandam, ut dicit Gregorius (a) (in homil. Ascensionis) quod homo intelligit cum Angelis, vivit cum arboribus, & sic de aliis.